

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Светла Пенева Коева

**от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската
академия на науките**

относно материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **„професор“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“** в областта на висше образование 2. Хуманитарни науки и професионалното направление 2.1. Филология (Съвременен български език)

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19 ноември 2024 г. и на интернет страница на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на Катедрата по български език към Филологически факултет, като кандидат участва **доц. д-р Красимира Ангелова Чакърва** от същата катедра.

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И НА КАНДИДАТКАТА

Представеният от доц. д-р Красимира Ангелова Чакърва комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и включва изискващите се документи, включително молба, автобиография, дипломи, списък на научните трудове и техни копия, справка за минималните национални изисквания, декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи и др.

Доц. Красимира Чакърва е завършила специалността „Българска филология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през 1989 година. През 2000 година получава образователната и научна степен „доктор“ в същия университет. От 1993 година доц. Чакърва трайно свързва професионалната си кариера с Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ последователно като хоноруван преподавател по български език, асистент, старши асистент и главен асистент по български език и доцент по български език. От 2011 година досега е преподавател в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ в гр. Пловдив. В периода от 2006 до 2016 година е директор на Департамента за езиково обучение, физическо възпитание и спорт на Университета по хранителни технологии в гр. Пловдив. Доц. Красимира Чакърва е

заместник-декан на филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ от 2011 до 2015 година и от 2023 година досега.

Кандидатката е приложила за участие в конкурса общо **16 самостоятелни научни разработки**, сред които една монография, едно учебно помагало и 14 статии. Прегледът на данните за професионалното развитие на доц. д-р Красимира Чакърва дава основание да се направи изводът, че тя има необходимия професионален опит и научна експертиза по специалността, по която е обявен конкурсът. Предоставените публикации и справка за цитирания показват, че **са изпълнени минималните национални изисквания** по чл. 2б от ЗРАСРБ за научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА КАНДИДАТКАТА

В конкурса доц. Красимира Чакърва участва с монографията „Категорията вид на глагола в съвременния български език“, издадена през 2025 година. Авторката последователно поддържа и обосновава тезата, че видът в българския език е тричленна лексикално-граматична категория, която включва глаголи от несвършен вид (*пиша*), свършен вид (*препиша*) и така наречения граматичен итератив (вторичен несвършен вид – *преписвам*). С това си схващане доц. Чакърва се нарежда сред други български езиковеди (Св. Иванчев, Ив. Куцаров, В. Маровска), които (макар и по различен начин) подчертават нееднородния характер на категорията в български. Подробно са разгледани формално-семантичните и функционалните особености на имперфективите, перфективите и граматичните итеративи (придържаме се към използваната от авторката терминология), както и богатата литература по въпроса от български и чуждестранни автори.

Доц. Красимира Чакърва поставя въпроса за двувидовата същност на итеративността, която според авторката е граматична, а не лексикална, т.е. проявява се при реализация в контекста (подкрепяме напълно направеното наблюдение за реализация на значенията в контекста). Подкрепяме и становището на доц. Чакърва, че не се наблюдава видова дефективност при безпредставъчните имперфективи, които някои учени определят като двувидови, а други разглеждат употребата им като случаи на аспектuala неутрализация.

Разгледани са значения на свършения вид, наречени допълнителни: еднократност, ефективност (постигната цел на действието) и конкретност, както и отношението между ефективността и значението резултативност (носител на което са част от темпоралните категории в българския език). Като цяло трудът се характеризира с многопосочност на

анализа, което рефлектира и в комплексния характер на заключенията, които надграждат и обогатяват не само предходните трудове на авторката, но и многобройните изследвания в областта на българската аспектология. В това отношение последната монография на доц. Чакърова е в синхрон с останалата ѝ научна продукция, в която се демонстрира траен интерес към изучаването и описанието на трудни по своята същност граматични въпроси.

Сериозно внимание заслужава и преподавателската дейност на доц. Чакърова, както и работата ѝ с млади колеги: студенти и докторанти. През годините доц. Красимира Чакърова е разработила набор от лекционни курсове: *Морфология на съвременния български език*, *Българска аспектология*, *Съпоставителна аспектология (вид и видови значения в българския и английския език)*, *Функционална граматика*, *Увод в редактирането*, *Езикът на медиите*, *Редактиране на преводен текст*, *Език и стил на бизнес документацията*, *Бизнес комуникация*. През 2024 година издава „Помагало по българска морфология. Второ, преработено и допълнено издание“. Учебното помагало се състои от три части: задачи и текстове за семинарни упражнения по морфология на съвременния български език, теоретичен раздел с разработки на кандидатката по дискусийни въпроси в морфологията на съвременния български език и раздел с подобрени библиографски източници.

Наред с всичко казано, свидетелство за разнообразната работа със студенти на доц. Чакърова са следните факти: тя е дългогодишен организатор на Националната научна конференция за студенти и докторанти, провеждана ежегодно в гр. Пловдив (повече от 25 години) и директор на Департамента за езикова и специализирана подготовка на чуждестранни студенти в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

3. КРИТИЧНИ ЗАБЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Ако трябва да се направи критична забележка, терминът *итеративи*, който се използва от редица учени вместо термина вторични глаголи от несвършен вид според нас не обхваща граматичното (още по-малко семантичното) значение на всички единици от дефинирания клас и може да служи за конвенционално назоваване по същия начин, както и терминът *вторичен имперфектив*. В обобщение може да се каже, че авторката е последователна в наблюденията и заключенията си и трудовете ѝ се отличават с прецизност и изчерпателност на анализа и направените обобщения (дори те да се различават от мнението на други автори), при това теоретичните изводи, които прави, се основават на емпирични данни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад с предложение до Факултетния съвет на Филологически факултет за избора на доц. д-р **Красимира Ангелова Чакърова** на академичната длъжност „професор“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология (Съвременен български език).

16.04.2025 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Светла Коева